

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 14. septembra 2023. godine
Ref.br.: RK 2249/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI172/22

Podnositeljka

Florije Budakova

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova ARJ-UZVP. br. 43/2022 od
15. juna 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Florije Budakova, sa prebivalištem u selu Malo Ribare u opštini Lipljan (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa Albina Shala-Budakova, advokat u opštini Lipljan.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost presude [ARJ-UZVP.br.43/2022] od 15. juna 2022. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [AA.br.46/20] od 21. marta 2022. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [A.br. 2964/17] od 26. novembra 2019. godine Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za administrativna pitanja (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda [ARJ-UZVP.br.43/2022] od 15. juna 2022. godine, kojom se navodi da su podnositeljki zahteva povređena njena osnovna prava i slobode zagarantovana članovima: 3. [Jednakost pred zakonom], 21. [Opšta načela], 22. [Direkta primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za ljudska prava (u daljem tekstu: EKLJP) kao i članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje zahteva) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, br. 01/2023 (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15 dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika o radu. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 i dalje će se primenjivati u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 14. novembra 2022. godine, podnositeljka zahteva je predala svoj zahtev putem pošte, koji je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) primio 16. novembra 2022. godine.
7. Dana 2. decembra 2022. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva o upisu zahteva i zatražio je od nje da preda Sudu popunjeni obrazac zahteva. Istog dana, Sud je obavestio i Vrhovni sud.
8. Istog dana, Sud je takođe obavestio i Osnovni sud u upisu zahteva i zatražio je od njega da preda Sudu povratnicu koja dokazuje kada je podnositeljka zahteva primila osporenu odluku.

9. Dana 5. decembra 2022. godine, Osnovni sud je predao Sudu traženu povratnicu koja dokazuje da je podnositeljka zahteva osporenu odluku primila 29. jula 2022. godine.
10. Istog dana, predsednica Suda je odlukom [br.GJR.KSH KI172/22] imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje u sastavu od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
11. Dana 15. decembra 2022. godine, podnositeljka zahteva je predala popunjeni obrazac zahteva putem pošte, koji je Sud primio 20. decembra 2022. godine. Pored obrasca zahteva, podnositeljka zahteva je predala Sudu i: (i) kopiju ugovora [br.47/2015] o finansiranju investicionih projekata za ruralni razvoj, koji je sklopljen između nje i Agencije za razvoj poljoprivrede/ Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: MPŠRR) 13. jula 2015. godine; (ii) ponovljenu tužbu protiv odluke Komisije za žalbe MPŠRR-a [br. prot. 7601/2018] od 19. novembra 2019. godine; i (iii) relevantne odluke redovnih sudova u vezi sa njenom tužbom.
12. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci položio je zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, i time je započeo svoj mandat u Sudu.
13. Dana 21. februara 2023. godine, Sud je od podnositeljke zahteva zatražio da Sudu preda sledeća dokumenta:
  - i) Kopiju zahteva za građevinsku dozvolu za katastarsku parcelu P-71409052-00050-0 (u daljem tekstu: katastarska parcela br. 00050-0) u opštini Lipljan;
  - ii) Kopiju zahteva [br. 4377] za promenu katastarske parcele od 16. septembra 2015. godine, koji je predat ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: MPŠRR);
  - iii) Kopiju pisane informacije MPŠRR-a [br.ref.07/4/3/516] od 23. septembra 2015. godine;
  - iv) Kopiju odluke MPŠRR-a [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] od 14. januara 2016. godine;
  - v) Kopiju žalbe protiv odluke MPŠRR-a [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] od 14. januara 2016. godine;
  - vi) Kopiju odluke MPŠRR-a [br. 696] od 8. aprila 2016. godine;
  - vii) Kopiju tužbenog zahteva za upravni spor od 17. maja 2016. godine, u Osnovnom sudu u Prištini, Odeljenje za administrativna pitanja (u daljem tekstu: Osnovni sud);
  - viii) Kopiju odluke MPŠRR-a [br. 7601] od 16. novembra 2018. godine;
  - ix) Kopiju žalbe protiv presude Osnovnog suda [A.br.2964/17] od 26. novembra 2019. godine;
  - x) Kopiju zahteva za vanredno preispitivanje sudske odluke, koji je podnesen protiv presude Apelacionog suda [AA.br.46/20] od 21. marta 2022. godine.
14. Dana 22. marta 2023. godine, podnositeljka zahteva je predala Sudu gore navedena dokumenta, osim: (i) kopije zahteva za građevinsku dozvolu za katastarsku parcelu br. 00050-0, umesto koje je predala kopiju građevinske dozvole koju je izdala opština Lipljan; (ii) kopiju pisane informacije MPŠRR-a [br.ref.07/4/3/516] od 23. septembra 2015. godine; (iii) Kopiju žalbe protiv odluke MPŠRR-a [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] od 14. januara 2016. godine; (iv) Kopiju odluke MPŠRR-a [br. 7601] od 16. novembra 2018. godine; i (v) Kopiju tužbenog zahteva za upravni spor od 17. maja 2016. godine u Osnovnom sudu.

15. Dana 29. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

16. Iz spisa predmeta proizilazi da je 10. jula 2015. godine, MPŠRR putem pisma obaveštenja [07/4/80] obavestilo podnositeljku zahteva da je njen investicioni projekat za podršku u okviru mere 101: „Investicija i fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava“; pod mera 101.3.a „Sektor tov teladi“, projekat: „Izgradnja farme za tov 20 (dvadeset) teladi poljoprivrednom mehanizacijom“, je ispunio kriterijume predviđene pozivom za prijavu za započinjanje investicije.
17. Dana 13. jula 2015. godine, podnositeljka zahteva je sklopila ugovor [br.47/2015] sa MPŠRR-om o finansiranju gore navedenog investicionog projekta u ukupnoj vrednosti od 44.250,00 (četrdeset i četiri hiljade i dve stotine i pedeset) evra, od koje je, vrednost javne podrške bila 60% (šezdeset odsto) ili 26.550,00 € (dvadeset i šest hiljada i pet stotina i pedeset evra), za period praćenja od 5 (pet) godina od dana izvršenja poslednje isplate.
18. Neutvrđenog datuma, podnositeljka zahteva izgradila je štalu na katastarskoj parceli br. 00050-0, kupila je telad i prateću opremu, a uzela je i kredit u dve banke u vrednosti od 44.250,00 € (četrdeset i četiri hiljade i dve stotine i pedeset evra).
19. Neutvrđenog datuma, podnositeljka zahteva se prijavila za građevinsku dozvolu na katastarskoj parceli br. 00050-0 u opštini Lipljan, i tada je primetila da je u prijavi za podršku projektu pogrešila broj katastarske parcele, umesto nje, evidentirala je katastarsku parcelu br. P-71409052-00033-0 (u daljem tekstu: katastarska parcela br. 00033-0).
20. Dana 10. novembra 2015. godine, opština Lipljan izdala je građevinsku dozvolu za građevinske radove – štalu za telad teže P+O, na lokaciji koja obuhvata katastarsku parcelu br. 00050-0, u mestu zvanom „Selo“ KZ Malo Ribare, a koja je evidentirana kao svojina investitora.
21. Dana 16. septembra 2015. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev [br. 4377] MPŠRR-a za zamenu katastarske parcele u prijavi za podršku investicije sa katastarske parcele br. 00033-0, na katastarsku parcelu br. 00050-0.
22. Iz spisa predmeta proizilazi da je 23. septembra 2015. godine MPŠRR-a, pisanom informacijom [br.ref.07/4/3/516] obavestilo podnositeljku zahteva da ista ne može investirati na parceli za koju je tražila da se izmeni u odnosu na parcelu koja je upisana u prijavi za podršku projektu.
23. Dana 14. januara 2016. godine MPŠRR-a je odlukom [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] odbilo pružanje podrške projektu za poljoprivredu i ruralni razvoj podnositeljke zahteva, na osnovu Zakona br. 03/L-098 o poljoprivredi i ruralnom razvoju, koji je izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-090 i Administrativnog uputstva br. 01/2015 o merama i kriterijumima podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2015. godinu, od 2. marta 2015. godine (u daljem tekstu: Administrativno uputstvo (MPŠRR) br. 01/2015), uz sledeće objašnjenje: „Na osnovu prvog izveštaja sa terena, prihvaćena parcela za investiranje ne br. P-71-409052-00033-0, dok se iz drugog izveštaja sa terena od 20.11.2015. godine, vidi da je poljoprivrednica investirala na parceli Br. P-71409052-00050-0, zbog čega je podnela zahteva za promenu parcele pod Br. 4377, ali ga nije usvojila Divizija za

usvajanje projekata (informacija pod br. 4535). S toga se odbija ovlašćenje isplate za izvršenu investiciju“.

24. Neutvrđenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela žalbu Komisiji za žalbe MPŠRR-a radi poništenja prvostepene odluke [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] od 14. januara 2016. godine i tražila je da joj se prizna pravo na finansiranje investicionog projekta u potpunosti, u skladu sa ugovorom od 13. jula 2015. godine.
25. Dana 8. aprila 2016. godine, Komisija za žalbe MPŠRR-a je odlukom [br. 696] odbacila žalbu podnositeljke zahteva za podršku u finansiranju investicionog projekta u poljoprivredi na osnovu stava 7., člana 33. Administrativnog uputstva (MPŠRR) br. 01/2015 uz sledeće obrazloženje: *„Nakon razmatranja predmeta na osnovu žalbe poljoprivrednice je konstatovano da je žalba o kojoj je reč neosnovana i da odluka Divizije za ovlašćivanje isplata ostaje na snazi, pošto je utvrđeno da je odluka doneta u potpunom skladu sa kriterijumima i uslovima za prijavu predviđenim Administrativnim uputstvom br. 01/2015 o merama i kriterijumima podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2015. godinu, od 02.03.2015. godine. Obrazloženje: Divizija za ovlašćivanje isplata se zasnivala na informaciji koju je izdala Komisija PRR-a od 23.09.2015. godine pod br. Protokola 4535 i pod br. reference 07/04/03/516, gde joj je odbijena promena lokacije za izgradnju štale“.*
26. Dana 17. maja 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za upravni spor u Osnovnom sudu protiv odluke MPŠRR-a [br. 696] od 8. aprila 2016. godine, u kojoj je tražila njeno poništenje i izvršenje ugovora [br.47/2015] o finansiranju investicionog projekta za ruralni razvoj od 13. jula 2015. godine od strane MPŠRR-a, uz zakonsku kamatu 8% od 16. jula 2015. godine.
27. Dana, 5. oktobra 2018. godine, Osnovni sud je presudom [A.br.736/2016]: (i) prihvatio tužbeni zahtev podnositeljke zahteva; (ii) poništio odluku MPŠRR-a [br. 696] od 8. aprila 2016. godine; i (iii) vratio je pitanje na ponovno razmatranje i odlučivanje MPŠRR uz sledeće obrazloženje: *„Osporena odluka je pravno nejasna i protivrečna sama sa sobom i sa svojim obrazloženjem. U njenom obrazloženju nisu dati razlozi u odlučujućim činjenicama koje su uslovile donošenje osporene odluke. [...]“.*
28. Iz spisa predmeta proizilazi da je 16. novembra 2018. godine u postupku ponovnog razmatranja i odlučivanja, MPŠRR odlukom [br. 7601] odbacilo žalbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu, koju je podnositeljka zahteva primila 22. novembra 2018. godine.
29. Dana 17. novembra 2018. godine podnositeljka zahteva je ponovo podnela tužbu za upravni spor u Osnovnom sudu protiv odluke MPŠRR-a [br. 7601] od 16. novembra 2018. godine, kojom je tražila njeno poništenje i izvršenje ugovora [br.47/2015] o finansiranju investicionog projekta za ruralni razvoj od 13. jula 2015. godine od strane MPŠRR-a, uz zakonsku kamatu od 8% (osam odsto) od 16. jula 2015. godine.
30. Dana 26. novembra 2019. godine, Osnovni sud je presudom [A.br.2964/17] odbacio tužbeni zahtev podnositeljke zahteva kao neosnovan. Isti se u svom obrazloženju pozvao na član 5. Administrativnog uputstva (MPŠRR) br. 01/2015 i sledeće dokaze: ugovor Br. 1953 od 16. jula 2015. godine; informativno pismo br. 1952 od 16. jula 2015. godine; informacija br. 4535 od 23. septembra 2015. godine; kopija plana od 7. aprila 2017. godine; prva kontrola od 20. novembra 2015. godine Br. 19/10, mera 101.; konstatacija inspektora od

22. juna 2015. godine; opšti uslovi br. 191385; izveštaji iz kontrole sa terena od 22. juna 2016. godine; fotografije sa terena i podnesak od 4. novembra 2019. godine. Osnovni sud je u vezi sa navodima podnositeljke zahteva istakao sledeće: „Sud je ocenio i navode [podnositeljke zahteva] da tuženo [MPŠRR] nije uzelo za osnov da su katastarska parcela br. 50-0 i katastarska parcela br. 33-0, zona Malo Ribare, opština Lipljan svojina [podnositeljke zahteva], ali pošto je parcela br. 33 bila bliže stambenim kućama i opština je dala primedbu zbog blizine parcele i [podnositeljka zahteva] je primetila da je pogrešno upisala br. 33, a investirano je na parceli br. 50-0, međutim kao takve ove navode nije prihvatio jer je iz izvedenih dokaza utvrđeno da investicija nije izvršena u skladu sa prijavom za izgradnju štale i to je konstatovano iz drugog izveštaja sa terena od 20.11.2015. godine, iz kojeg se vidi da je poljoprivrednica [podnositeljka zahteva] izmenila namenu i da je investirala na parceli 50-0, što je u potpunosti suprotno podnetoj prijavi za podršku. Shodno tome, iz tih razloga, ovaj sud nije našao osnov da obaveže tuženo da plati iznos [podnositeljki zahteva] u vrednosti od 26.555,00 evra uz zakonsku kamatu od 8%, računajući je od 16.07.2015. godine kada je potpisan ugovor o izgradnji štale, do konačne uplate“.

31. Dana 31. decembra 2019. godine, podnositeljka je zahteva podnela žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda [A.br.2964/17] od 26. novembra 2019. godine zbog povrede odredbi Zakona br. 05/L-031 o opštoj administrativnoj proceduri (u daljem tekstu: ZOAP) i pogrešnog sprovođenja materijalnog prava, uz predlog da prihvati njenu žalbu kao osnovanu i da preinači presudu Osnovnog suda o kojoj je reč tako da se prihvati njen tužbeni zahtev. Podnositeljka zahteva je u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja u svojoj žalbi istakla da: „[...] iz izveštaja kontrole na terenu dotične komisije nije pravično utvrđeno činjenično stanje, odnosno iz utvrđenih činjenica je izvučen nepravilan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, jer se u ovoj informaciji konstatuje da posedovni list i kopija plana za koju se tužilja prijavila, odgovara mestu na kojem će biti izvršena investicija, a da nije istina, imajući u vidu da je Komisija tuženog [MPŠRR] inspekciju na terenu izvršila na parceli 00050-0, a ne na parceli 00033-0 KZ: Malo Ribare, gde se iz ortofoto snimka utvrđuje da au na ovoj parceli (33-0) članovi porodice [podnositeljke zahteva] izgradili kuću, za razliku od parcele 00050-0, gde je jasno utvrđeno da nema nikakve gradnje, osim sada stočne štale koju je izgradila tužilja [podnositeljka zahteva] i njeni članovi porodice“.
32. Dana 21. marta 2022. godine, Apelacioni sud je presudom [AA.br.46/20] odbio žalbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu i u potpunosti je potvrdio presudu Osnovnog suda, uz sledeće obrazloženje: „[...] nisu održivi žalbeni navodi [podnositeljke zahteva] da: presuda o kojoj je reč sadrži povrede zakonskih odredbi, pošto je tuženi [MPŠRR] odlukom o jednostranom prekidu investicija u iznosu od 60% ugovora oštetio [podnositeljku zahteva] u iznosu od 26.555 evra, jer je tužilja izgradila štalu na katastarskoj parceli 50-0, pošto su na katastarskoj parceli br. 33-0 članovi porodice [podnositeljke zahteva] izgradili kući i da se iz kopije plana i posedovnog lista utvrđuje da je [podnositeljka zahteva] prijavila za katastarsku parcelu Br. 55-0, a ne za parcelu 33-0. Neosnovanost ovih navoda proističe iz činjenice da je na osnovu prijave [podnositeljka zahteva] tražila da investira na katastarskoj parceli Br. 33-0, radi izgradnje štale za uzgoj teladi (junadi), ali je u vremenu od komisije tražila da se promeni katastarska parcela br. 50-0, gde joj je zahtev bio odbijen, a iz kontrola izvršenih na terenu je proizilazilo da je [podnositeljka zahteva] izgradila štalu na katastarskoj parceli br. 50-0, nasuprot odbijanju investicije na ovoj katastarskoj parceli, s toga je tuženi [MPŠRR] s pravom doneo odluku o odbijanju podrške projektu za poljoprivredu i razvoj, zbog nepoštovanja kriterijuma koje

je propisao tuženi [MPŠRR] i zbog promene katastarske parcele, za koju se prijavila tužilja na početku, katastarska parcela br. 33-0, s toga je za tuženog nerelevantno što je opština Lipljan dala napomenu [podnositeljki zahteva] o izgradnji štale na katastarskoj parceli br. 33-0 zbog blizine stambenih kuća, i o tome [podnositeljka zahteva] nije obavestila tuženog [MPŠRR].“

33. Dana 13. maja 2022. godine, podnositeljka zahteva je Vrhovnom sudu podnela zahtev za vanredno razmatranje sudske odluke, odnosno protiv presude Apelacionog suda [AA.br.46/20] od 21. marta 2022. godine, zbog: (i) povrede odredbi upravnog postupka (administrativne procedure); (ii) pogrešne primene materijalnog stanja; i (iii) pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja, uz predlog da joj se zahtev prihvati, da se stave van snage presude Apelacionog suda i Osnovnog suda, kao i da se stvar vrati na ponovno suđenje. U svom zahtevu, podnositeljka zahteva je istakla da: „Prvostepeni sud nije preduzeo ništa i upravo zbog toga je materijalno pravo pogrešno primenjeno, zbog nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja“, i smatrala je da: „Ovde imamo pogrešno sprovođenje materijalnog stanja, konkretno člana 326. ZPP-a, tačaka 1. i 2. gde zakon predviđa i uviđaj na licu mesta, u sadejstvu sa veštacima“.
34. Dana 15. juna 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ-UZVP.br.43/2022] odbio kao neosnovan zahtev za vanredno razmatranje sudske odluke uz obrazloženje da navodi podnositeljke zahteva nemaju uticaja na drugačije utvrđivanje činjeničnog stanja, od onog koje je utvrdio drugostepeni sud i da je njegova presuda u ovom slučaju dovoljno obrazložena odlučujućim činjenicama, koje isti prihvata. U tom pravcu, Vrhovni sud je ocenio da: „[...] ovaj sud je neosporno utvrdio da je tužilja izgradila štalu na katastarskoj parceli 50-0, a na katastarskoj parceli 33-0 je izgrađena porodična kuća. Prema kopiji plana i posedovnom listu, utvrđeno je da se tužilja [podnositeljka zahteva] prijavila za katastarsku parcelu 50-0. Međutim, neosnovanost ovih navoda proizilazi iz činjenice da je na osnovu prijave reč o katastarskoj parceli 33-0, gde je tražena izgradnja štale za uzgoj teladi, ali je u međuvremenu tužilja [podnositeljka zahteva] od komisije tražila da promeni katastarsku parcelu sa parcelom broj 50-0, ali joj je zahtev odbijen. Nezavisno od toga, ona je izgradila štalu na pomenutoj parceli, što je bilo suprotno odluci o odbijanju zahteva za stimulativnu investiciju. S toga je tuženo [MPŠRR] s pravom donelo odluku o odbijanju davanja subvencije u okviru projekta za razvoj poljoprivrede, i sve to zbog nepoštovanja kriterijuma koje je odredilo tuženo [MPŠRR] kao i zbog promene lokacije, odnosno katastarske parcele“.

Navodi podnositeljke zahteva

35. Podnositeljka zahteva navodi da su joj presudom Vrhovnog suda [ARJ-UZVP.br.43/2022] od 15. juna 2022. godine povređena prava zagaranтована članovima: 3. [Jednakost pred zakonom], 21. [Opšta načela], 22. [Direkta primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a kao i članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
36. Podnositeljka zahteva navodi da je: „Do povrede člana 3. Ustava Republike Kosovo došlo, kada je greška fizičkog lica s tehničke strane je kažnjava sa 44.250,00 evra, a kada sud pogreši ispravlja greške i ne oštećuje se niko. Zato smatram da imamo povredu po principu jednakosti pred zakonom kada se svi tretiraju jednako.“ U tom kontekstu, podnositeljka zahteva ističe da: „Mogu se dogoditi tehničke greške, to najbolje potvrđuje

presuda Apelacionog suda, koji je dajući obrazloženje na 3. (4) strani, govorio o katastarskoj parceli pod br. 55.0, koja uopšte ne postoji ni kao parcela u dokumentaciji i nije sastavni deo ovog spora“.

37. U vezi sa povredom člana 31. Ustava, a u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnositeljka zahteva ističe da: „Nisu obezbedili pravično i nepristrasno suđenje, jer su samo konstatovali grešku zaokruživanjem parcele, međutim tokom sudskog postupka nisu utvrdili da li je parcela na kojoj je izgrađena štala za uzgoj teladi ista sa terenom na koji su izašli inspektori i dozvolili izgradnju objekta. Sud nije nijednom izašao na uviđaj.“ Štaviše, podnositeljka zahteva navodi i povredu stavova 1. i 2. člana 326. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP), koji propisuje uviđaj na licu mesta zajedno sa veštakom i kaže da: „Sud nije ispitao kao dokaz uviđaj sa liva mesta, kako bi utvrdio da li je reč o istoj lokaciji“.
38. Podnositeljka zahteva takođe dodaje da: „Presude, kao što je prvostepena, kao i drugostepena, i presuda Vrhovnog suda Kosova, su u potpunosti zasnovane na odgovoru na tužbu Ministarstva poljoprivrede, negde su nešto dodali, negde su nešto oduzeli, parafrazirali su i doneli su nepravičnu odluku, teško oštećujući građanina Republike Kosovo, a gde je cilj osnivanja ovih institucija da rade za dobrobit građana“. U tom smeru, podnositeljka zahteva smatra da prvostepeni sud, kada je drugi put odbio njen tužbeni zahtev, pogrešno primenio materijalno pravo i ista konstatuje neosnovano odbijanje i pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja, a ne tehničku grešku koju je ona napravila. Pored toga, podnositeljka zahteva pokrenula je i sumnje u inspektore MPŠRR-a, protiv nekih od njih se vodi krivični postupak zbog zloupotrebe službene dužnosti, uključujući i inspektorku koja je bilo rukovodilac njenog postupka.
39. U vezi sa povredom člana 24. Ustava, podnositeljka zahteva navodi da fizičko lice, u njenom slučaju, nije bilo jednako pred sudom, već je MPŠRR bilo privilegovano, oštećujući građanina Republike Kosovo. U tom kontekstu, podnositeljka zahteva ističe da: „Prvo Sud prihvata tužbu i tužbeni zahtev, odluku kojom obavezuje MPŠRR da ponovno razmotri i donese odluku, on ponovo odbija finansijsku podršku zbog tehničke greške na parcelama. Tokom sudskog postupka nije utvrđeno da li je parcela koji su istražili inspektori i parcela na kojoj je izgrađena štala, ista. Pravosuđe nije učinilo nikakve napore da izvrši uviđaj, samo konstatuje tehničku grešku i odbija“.
40. Na kraju, podnositeljka zahteva od Suda traži da prihvati zahtev u potpunosti i da njen predmet vrati na ponovno suđenje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 3. [Jednakost pred zakonom]

„1. Republika Kosovo je multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija.“

Član 21. [Opšta načela]

„1. Ljudska prava i osnovne slobode su neodvojiva, neotuđiva i neosporiva i čine osnov pravnog reda Republike Kosovo.
[...]"

Član 22.

[Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata]

„Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sljedećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primjenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija:

- (1) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima;
  - (2) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli iste;
- [...]"

Član 24.

[Jednakost pred zakonom]

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne smije diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili nekog drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredjeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne spriječava sprovođenje i usvajanje privremenih mjera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nijesu jednake. Takve mjere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene."

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
[...]"

Član 32.

[Pravo na pravno sredstvo]

„Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način."

Član 53.

[Tumačenje odredbi ljudskih prava]

„Osnovna prava i slobode zagantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava."

Član 102.
[Opšta načela sudskog sistema]

- „1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.
2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.
3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.
4. Sudije trebaju biti nezavisne i nepristrasne pri obavljanju svojih dužnosti.
5. Garantuje se pravo na sudsku odluku, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pravo korišćenja vanrednih mera, je regulisano zakonom. Zakonom se može odobriti pravo na neposredno podnošenje predmeta Vrhovnom sudu, i u takvim slučajevima nema prava na žalbu.”

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.
(Pravo na pravično suđenje)

„1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, neophodno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.“

ZAKON Br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 2.
(bez naslova)

„[...]”
2.2 Sud sprovodi propise materijalnog prava na osnovu njene procene i nije povezan sa iskazima stranka koje se odnose na materijalno pravo.
[...]“

Član 326.
(bez naslova)

„326.1 Uvidjaj se preduzima uvek kada se oceni potrebnim da za utvrđivanje neke činjenice ili za objašnjenje neke okolnosti treba da se izvrši neposredni uvidjaj od strane stvarnog suda.
326.2 Pribavljanje dokaza neposrednim uvidjajem može se izvršiti i u sadejstvu sa veštakom.”

**ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MPŠRR) BR. 01/2015 O MERAMA I
KRITERIJUMIMA PODRŠKE U POLJOPRIVREDI I RURALNOM
RAZVOJU ZA 2015. GODINU**

**Član 5.
Korisnici**

[...]

2. Zajednički kriterijumi prihvatljivosti.

2.1. Prihvatljivim aplikantom smatra se aplikant koji ispunjava sledeće kriterijume:

2.1.1. Ako je aplikant fizičko lice, isto treba biti starije od 18 godine, ali ne starije od 60 godine;

2.1.2. Podnosioci zahteva moraju ispuniti poreske obaveze, fizička lica porez na imovinu, a pravna lica porez na dobit;

2.1.3 Korisnik projekata ruralnog razvoja mora redovno da plaća poreske obaveze tokom 5 godina nakon sprovođenja investicije, koliko traje period praćenja;

2.1.4 Korisnici projekata ruralnog razvoja moraju zadržati svoje investicije tokom 5 godina nakon sprovođenja investicije, sve dok traje period praćenja;

2.1.5. Ukoliko ne održavaju investicije, korisnik je dužan da vrati javnu podršku

[...]

2.4. Drugi kriterijumi prihvatljivosti

[...]

2.4.9. Za građevinske projekte, podnosioci zahteva moraju dostaviti:

2.4.9.1. Kopija skica objekta i predračun troškova materijala i planiranih radova;

2.4.9.2. saglasnost zajednice, u slučajevima utvrđenim Zakonom;

2.4.9.3. Kopija plana parcele na kojoj se ulaže;

2.4.9.4. Vlasnički list ili, u slučaju da je zemljište uzeto u zakup, overen ugovor o zakupu na najmanje 10 godina za parcelu na kojoj će se graditi;

2.4.9.5. Urbanističku saglasnost opštine koja dokazuje da će u slučaju davanja granta korisnik dobiti građevinsku dozvolu. Ako poljoprivrednici ne mogu da dobiju kopiju plana i posedovnog lista prema podstavu 2.4.9.3 i podstavu 2.4.9.4 ovog člana, za zemljište koje je u komasaciji, ali za koje imaju zakonska rešenja iz katastra za odgovarajuću površinu, dozvoljeno vam je da konkurišete za mere i kriterijume u poljoprivredi i ruralnom razvoju za 2015. godinu, uz odgovarajuće odluke komasacije;

2.4.10. Pre podnošenja zahteva za isplatu Agenciji za razvoj poljoprivrede, moraju da dostave:

2.4.10.1. Građevinsku dozvolu nadležnog organa opštine, samo za štale i magacine za skladištenje voća i povrća;

2.4.10.2. Procenu uticaja na životnu sredinu, u slučajevima definisanim zakonom.

2.4.11. U slučaju izgradnje/renoviranja objekata, podizanja voćnjaka, vinograda i ugradnje sistema za navodnjavanje na zakupljenom zemljištu, ugovor o zakupu mora biti na najmanje 10 godina i mora mu se priložiti saglasnost vlasnika - zakupodavca, overena kod notara, za investiciju koja će biti izvršena na njegovom zemljištu;

2.4.12. Saglasnost zakupodavca može biti uključena u ugovor o zakupu.

[...]

3. Prihvatljive investicije su:

[...]

3.4. U slučaju investicija koje predviđaju izgradnju štala ili skladišta za skladištenje voća i povrća, prihvatljivi su troškovi za arhitekta i inženjere, razne dozvole i licence do vrednosti od 7% prihvatljivih troškova.

III.3. SEKTOR MESA

Član 8.

Kriterijumi prihvatljivosti

„1. Posebni kriterijumi prihvatljivosti

1.1. Za investicije u sektoru mesa, kao što su: tov teladi i pilića, podnosioci zahteva nisu obavezni da imaju životinje u vreme podnošenja zahteva, ali obećavaju da će imati najmanje 20 teladi sa žigom Republike Kosovo ili drugih 11 zemalja EU, ili 5.000 pilića, a to se mora dokazati relevantnom dokumentacijom i njihovim prisustvom u štali pre podnošenja zahteva za poslednju isplatu;

1.2. Poljoprivredna gazdinstva koja konkurišu za izgradnju štale za telad, u svoj projekat moraju uključiti i skladište za đubrivo dovoljnog kapaciteta za najmanje 3 meseca;

1.3. U slučaju ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju za obradu zemljišta, podnosilac zahteva za tov teladi u trenutku podnošenja zahteva mora dokazati da poseduje najmanje 0,3 hektara poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu ili u zakupu najmanje deset godina. Ovo se ne odnosi na piliće;

1.4. U trenutku podnošenja zahteva, podnosioci zahteva za tov teladi moraju dokazati da poseduju najmanje 0,3 hektara poljoprivrednog zemljišta po grlu teleta, u vlasništvu ili u zakupu na najmanje 3 godine.“

Ocena prihvatljivosti zahteva

41. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni kriterijumi prihvatljivosti, propisani Ustavom i dalje specifikovani Zakonom i Poslovníkom o radu.

42. U tom smeru, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„(1.) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

(7.) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

43. Takođe, Sud ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila ostale kriterijume prihvatljivosti propisane članovima 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

„ 1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48.
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49.
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”

44. Što se tiče ispunjenosti ovih zahteva, Sud konstatuje da je podnositeljka zahteva: (i) ovlašćena strana; (ii) da osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [ARJ -UZVP.br.43/2022], od 15. juna 2022. godine; (iii) da je navela prava i slobode za koje navodi da su joj povređeni; (iv) da je iskoristila sva pravna sredstva propisana zakonom; kao i (v) da je predala zahtev u zakonski propisanom roku.
45. Pored toga, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila kriterijume prihvatljivosti propisane pravilom 34. [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu. Stav (2) pravila 34. Poslovnika o radu propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući i uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Specifično, tačka (d), stava (1) i stav (2) pravila 34. Poslovnika o radu propisuju da:

„(1) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim:

[...]

(d) ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac/**teljka** nije dovoljno dokazao i potkrepio svoju tvrdnju.”

46. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na neki konkretan navod koji zahtev može da sadrži. U tom smislu, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o „očigledno neosnovanim navodima“. Ovi poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četvrtog stepena“; (ii) navodi koje karakteriše „jasno ili očigledno odsustvo povrede“; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi navodi“; i na kraju (iv) „haotični ili nejasni navodi“. Ovaj koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva koji je ocenjen kao „očigledno neosnovan“, kao i specifičnosti četiri gore pomenute kategorije navode koji su kvalifikovani kao „očigledno neosnovani“, razvijeni sudskom praksom ESLJP-a, Sud je prihvatio i u svojoj sudskoj praksi, obuhvatajući, ali ne ograničavajući se na slučajeve [KI40/20](#), podnosilac *Sadik Gashi*,

rešenje o neprihvatljivosti, od 20. januara 2021. godine; [KI163/18](#), podnosilac *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti, od 24. juna 2020. godine; [KI21/21](#), podnosilac *Asllan Meka*, rešenje o neprihvatljivosti, od 28. aprila 2021. godine, [KI107/21](#), podnosilac *Ramiz Hoti*, rešenje o neprihvatljivosti, od 21. oktobra 2021. godine).

47. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno u oceni da li je isti očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, Sud, prvo podseća na srž slučaja koji sadrži ovaj zahtev i navodi podnositeljke zahteva.
48. U tom aspektu, sud prvo podseća na okolnosti konkretnog slučaja koji su povezani sa presudom [ARJ-UZVP.br.43/2022] od 15. juna 2022. godine, kojom je Vrhovni sud odbio zahtev podnositeljke zahteva za vanredno razmatranje sudske odluke. Konkretnije, Apelacioni i Osnovni sud su podnositeljki zahteva odbili tužbu za upravni (administrativni) postupak protiv MPŠRR-a, putem koje je ona tražila izvršenje ugovora [br.47/2015] o finansiranju investicionog projekta za ruralni razvoj od 13. jula 2015. godine. Iz spisa predmeta proizilazi da se 2015. godine podnositeljka zahteva, u svojstvu poljoprivrednice, prijavila za podršku u finansiranju njenog investicionog projekta u vrednosti od 60% (šezdeset odsto) ukupnog iznosa i kao rezultat sticanja ove mere, potpisala je sa MPŠRR-om ugovor o podršci investiciji. Međutim, tokom prijave za građevinsku dozvolu u opštini Lipljan, s ciljem realizovanja njenog investicionog projekta, podnositeljka zahteva je primetila da je u prijavi MPŠRR-a zaokružila pogrešno katastarsku parcelu na kojoj je želela da investira, dakle umesto katastarske parcele br. 00050-0, zaokružila je onu pod br. 00033-0. Shodno tome, podnositeljka zahteva je od MPŠRR-a tražila izmenu gore navedene katastarske parcele. Međutim, MPŠRR odlukom [Br. Ref. AZHB. 07/4/680] od 14. januara 2016. godine, nije prihvatilo da izvrši ugovor na katastarskoj parceli br. 00050-0, uz obrazloženje da ta katastarska parcela ne postoji u prijavi podnositeljke zahteva. Kao rezultat toga, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za upravni (administrativni) spor protiv odluke MPŠRR-a, koju je prvo Osnovni sud vratio na ponovno razmatranje zbog nedostatka obrazložene sudske odluke. Međutim, u postupku ponovnog razmatranja, MPŠRR je ponovo odbilo podršku investiciji, a nakon osporavanja ove odluke od strane podnositeljke zahteva u redovnim sudovima, isti su odbili njen zahtev.
49. Sud primećuje da u srži podnositeljka zahteva navodi da redovni sudovi nisu izvršili uviđaj na lice mesta kako bi utvrdili lokaciju investicionog projekta, suprotno članu 326. ZPP-a i zato su pogrešno utvrdili činjenično stanje, što je prema njenom mišljenju, rezultiralo povredom člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Takođe, Sud ističe da je podnositeljka zahteva pokrenula pitanje povrede načela jednakosti pred zakonom, pravo koje je zagarantovano članovima 3. i 24. Ustava, uz obrazloženje da kao što je ona pogrešno napisala u prijavi broj katastarske parcele, tako je i Apelacioni sud napravio tehničku grešku u broju katastarske parcele u svojoj presudi, stoga, prema njenom mišljenju, odbijanje njenog tužbenog zahteva iz tog razloga, nju nije tretiralo jednako. U kontekstu ovih navoda, podnositeljka zahteva navodi i povredu članova 32. [Pravo na pravno sredstvo], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
50. Što se tile navoda o povredi člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, Sud ističe da se ovaj član ne poziva na specifično pravo, zagarantovano Poglavljem II Ustava, već propisuje obavezu da: „*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”. U vezi sa ovom obavezom, kao i što je gore navedeno, Sud će tokom ocene navoda podnositeljke zahteva

primeniti standarde sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP).

51. Na osnovu gore navedenog, Sud će u nastavku razmotriti i oceniti zahtev podnositeljke zahteva u vezi sa:
- I. Navodom o pogrešnom sprovođenju materijalnog prava i pogrešnom utvrđivanju činjeničnog stanja, koji je pokrenut u smislu člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a; i
  - II. Navodom o nejednakom tretiranju pred zakonom, koji je pokrenut u smislu članova 3. i 24. Ustava i o povredi člana 32. Ustava.

I. U vezi sa navodom o povredi člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a

52. Sud podseća da podnositeljka zahteva navodi da redovni sudovi nisu izvršili uviđaj na lice mesta kako bi utvrdili lokaciju investicionog projekta i zbog toga su pogrešno utvrdili činjenično stanje, što je prema njenom mišljenju rezultiralo povredom člana 31. Ustava, a u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Specifičnije, podnositeljka zahteva je o redovnim sudovima istakla da: „Nisu obezbedili pravično i nepristrasno suđenje, jer su samo konstatovali grešku u zaokruživanju parcele. Međutim, tokom sudskog postupka nisu utvrdili da li je parcela na kojoj je izgrađena štala za uzgoj junadi ista sa terenom na koji su izašli na teren inspektori i dozvolili izgradnju objekta. Sud nikada nije izašao na uviđaj“.
53. U vezi sa tim, Sud smatra da navod podnositeljke zahteva o pogrešnom utvrđivanju činjeničnog stanja i pogrešnom sprovođenju materijalnog prava, pokrenut u smislu člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a spada u kategoriju navoda „četrnog stepena“, jer sadrži pitanja koja su povezana sa tumačenjem i primenom zakona, odnosno sa „zakonitošću“, a ne sa „ustavnošću“.
54. Sud je, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali imajući u vidu i svoje karakteristike, kako je određeno EKLJP-om, kao i načelom subsidijarnosti i doktrinom četrtog stepena, konstantno isticao razliku između „ustavnosti“ i „zakonitosti“ i istakao je da nije njegova dužnost da se bavi činjeničnim greškama ili pogrešnim tumačenjem i pogrešnom primenom zakona, što se navodi da je izvršeno od strane redovnog suda, osim ukoliko su takve greške povredile prava i slobode zaštićene Ustavom i/ ili EKLJP-om (vidi, u tom kontekstu, slučajeve suda [KI179/18](#), podnositeljka *Belgjyzar Latifi*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. jula 2020. godine, stav 68; [KI49/19](#), podnosilac *Akcionarsko društvo Limak Kosovo International Airport A.D., "Adem Jashari"*, rešenje od 31. oktobra 2019. godine, stav 47; [KI56/17](#), podnositeljka *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 35; i [KI154/17](#) i [KIO5/18](#), podnosioci *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "Barbas"*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. avgusta 2019. godine, stav 60; i na kraju slučaj [KI76/21](#), podnosilac *Qemajl Babuni*, rešenje od 10. novembra 2021. godine, stav 34).
55. Sud je takođe konstantno isticao da nije uloga ovog Suda da razmatra nalaze redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i sprovođenjem materijalnog prava i da ne može da oceni sam zakon koji je naveo jedan redovan sud da donese jednu odluku umesto neke druge odluke. Kad bi bilo drugačije, Sud bi postupao kao sud „četrnog stepena“ što bi rezultiralo prevazilaženjem granica uspostavljenih njegovom jurisdikcijom (vidi, u tom kontekstu,

slučaj ESLJP-a [García Ruiz protiv Španije](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference koje su tu korišćene; i takođe vidi slučajeve Suda KI49/19, citiran iznad, stav 48; i KI154/17 i KI05/18, citiran iznad, stav 61: i na samom kraju slučaj KI76/21 podnosilac *Qemajl Babuni*, rešenje od 10. novembra 2021. godine, stav 35).

56. U tom smeru, u skladu sa svojom sudskom praksom i sudskom praksom ESLJP-a, Sud ne može, kao opšte pravilo, da stavi pod sumnju nalaze i zaključke redovnih sudova koji imaju veze sa: (i) utvrđivanjem činjenica slučaja; (ii) tumačenjem i sprovođenjem zakona; (iii) prihvatljivošću i ocenom dokaza u suđenju; (iv) supstancijalnom pravdom rezultata građanskog spora (vidi, na sličan način, slučaj Suda [KI163/18](#), podnosilac *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti, od 24. juna 2020. godine, stav 73).
57. Sud takođe ističe činjenicu da u oceni navoda „četrtoog stepena“, a koji su povezani sa navodnim povredama člana 31. Ustava, a u vezi sa članom 6. EKLJP-a, on je takođe konstantno isticao da „pravda“ koja se traži iz gore pomenutih članova, nije „supstancijalna“ pravda, već „proceduralna“. Ovaj koncept, u praktičnom aspektu, u principu podrazumeva: (i) mogućnost kontradiktornih postupaka; (ii) mogućnost stranaka da u raznim fazama ovih postupaka donesu argumente i dokaze koje smatraju bitnim za dotični slučaj; (iii) mogućnost da efektivno ospore argumente i dokaze koje je predstavila suprotna strana; i (iv) pravo da njihovi argumenti, objektivno gledano, budu bitni za rešavanje slučaja, da budu saslušani i razmotreni od strane sudova na pravi način; i da, kao posledica toga, postupak, uzet u celosti, rezultira kao pravičan (vidi slučaj Suda, [KI163/18](#), slučaj koji je gore citiran, stav 74). Štaviše, pravda u postupku se ocenjuje u njenoj celosti i to je jedna od ključnih premisa sudske prakse Suda i ESLJP-a (vidi, u tom kontekstu, slučaj ESLJP-a [Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije](#), br. 0588/83; 10589/83; 10590/83, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68; i slučajeve Suda, [KI104/16](#), podnosilac *Miodrag Pavić*, presuda od 4. avgusta 2017. godine, stav 38; i [KI143/16](#), podnosilac *Muharrem Blaku i ostali*, rešenje o neprihvatljivosti, od 13. juna 2018. godine, stav 31).
58. Sud takođe može izuzetno oceniti pravna tumačenja redovnih sudova i samo ako su ta tumačenja dovela do arbitrarnih ili očigledno neobrazloženih zaključaka (vidi slučaj Suda [KI75/17](#), podnosilac *X* presuda od 30. januara 2018. godine, stav 59).
59. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud ponovo ističe da podnositeljka zahteva, van navoda o povredi člana 31. Ustava, kao rezultat „ne izvršenja uviđaja na lice mesta“ u suprotnosti sa članom 326. ZPP-a od strane redovnih sudova, ne potkrepljuje dovoljno, niti argumentuje pred Sudom, da je to tumačenje „zakonskih odredbi“ od strane redovnih sudova moglo biti „očigledno pogrešno“, rezultirajući „arbitrarnim zaključcima“ ili „očigledno neobrazloženim“ za podnositeljku zahteva ili da su postupci pred redovnim sudovima, u njihovoj celini mogli biti nepravični ili arbitrarni.
60. Specifičnije, što se tiče ovog navoda podnositeljke zahteva, Sud primećuje da su sve odluke redovnih sudova, odnosno Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda, dale dotično obrazloženje o odbijanju tužbenog zahteva, žalbe i zahteva za vanredno razmatranje sudske odluke, odnosno, sve tri instance redovnih sudova su potvrdile da je MPŠRR imalo pravo kada je donelo odluku o odbijanju davanja subvencije u okviru projekta za razvoj poljoprivrede zbog nepoštovanja propisanih kriterijuma, kao i zbog promene lokacije, odnosno katastarske parcele od strane podnositeljke zahteva.

61. U tom smeru, Sud prvo podseća da se Osnovni sud u obrazloženju svoje presude pozvao na sledeće dokaze: ugovor Br. 1953 od 16. jula 2015. godine; informativno pismo br. 1952 od 16. jula 2015. godine; informaciju br. 4535 od 23. septembra 2015. godine; kopiju plana od 7. aprila 2017. godine; prvu kontrolu od 20. novembra 2015. godine br. 19/10, mera 101; konstataciju inspektora od 22. juna 2015. godine; opšte uslove br. 191385; izveštaje kontrole na terenu od 22. juna 2016. godine; fotografije sa terena i podnesak od 4. novembra 2019. godine, a između ostalog je istakao da: „[...] *iz izvedenih dokaza je utvrđeno da investicija nije izvršena u skladu sa prijavo za izgradnju štale i to je konstatovano iz drugog izveštaja sa terena od 20.11.2015. godine, gde se vidi da je poljoprivrednica [podnositeljka zahteva] izmenila namenu i da je investirala na parceli 50-0, što je u potpunosti suprotno podnetoj prijavi za podršku. Shodno tome, iz tih razloga, ovaj sud nije našao osnov da obaveže tuženo da plati iznos [podnositeljki zahteva] u vrednosti od 26.555,00 evra uz zakonsku kamatu od 8%, računajući je od 16.07.2015. godine kada je potpisan ugovor o izgradnji štale, do konačne uplate*“.
62. U nastavku, Sud se takođe poziva na presudu Apelacionog suda [AA.br.46/20] od 21. marta 2022. godine, kojom je ovaj poslednji, između ostalog istakao da: „[...] *Neosnovanost ovih navoda proističe iz činjenice da je na osnovu prijave [podnositeljka zahteva] tražila da investira na katastarskoj parceli Br. 33-0, radi izgradnje štale za uzgoj teladi (junadi), ali je u međuvremenu od komisije tražila da se promeni katastarska parcela br. 50-0, gde joj je zahtev bio odbijen, a iz kontrola izvršenih na terenu je proizilazilo da je [podnositeljka zahteva] izgradila štalu na katastarskoj parceli br. 50-0, nasuprot odbijanju investicije na ovoj katastarskoj parceli, s toga je tuženi [MPŠRR] s pravom doneo odluku o odbijanju podrške projektu za poljoprivredu i razvoj, zbog nepoštovanja kriterijuma koje je propisao tuženi [MPŠRR] i zbog promene katastarske parcele, za koju se prijavila tužilja na početku, katastarska parcela br. 33-0, s toga je za tuženog nerelevantno što je opština Lipljan dala napomenu [podnositeljki zahteva] o izgradnji štale na katastarskoj parceli br. 33-0 zbog blizine stambenih kuća, i o tome [podnositeljka zahteva] nije obavestila tuženog [MPŠRR]*“.
63. Dalje, Sud takođe podseća da je Vrhovni sud, tokom tretiranja navoda podnositeljke zahteva, koji su pokrenuti u zahtevu za vanredno razmatranje sudskih odluka, koji je podnet ovom sudu, u suštini: (i) konstatovao da presude Osnovnog suda i Apelacionog suda nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi parničnog postupka i pogrešnim sprovođenjem materijalnog prava; (ii) odbio kao neosnovane navode podnositeljke zahteva i time je konstatovao da: „[...] *ovaj sud je neosporno utvrdio da je tužilja izgradila štalu na katastarskoj parceli 50-0, a na katastarskoj parceli 33-0 je izgrađena porodična kuća. Prema kopiji plana i posedovnom listu, utvrđeno je da se tužilja [podnositeljka zahteva] prijavila za katastarsku parcelu 50-0. Međutim, neosnovanost ovih navoda proizilazi iz činjenice da je na osnovu prijave reč o katastarskoj parceli 33-0, gde je tražena izgradnja štale za uzgoj teladi, ali je u međuvremenu tužilja [podnositeljka zahteva] od komisije tražila da promeni katastarsku parcelu sa parcelom broj 50-0, ali joj je zahtev odbijen. Nezavisno od toga, ona je izgradila štalu na pomenutoj parceli, što je bilo suprotno odluci o odbijanju zahteva ua stimulativnu investiciju. [...]*“.
64. U smislu gore navedenih činjenica, Sud smatra neophodnim da istakne da je podnositeljki zahteva omogućeno vođenje postupka na osnovu načela kontradiktornosti; da je ona tokom različitih faza postupka mogla da predstavi argumente i dokaze koje je ona smatrala bitnim za njen slučaj; i da su svi argumenti, objektivno gledano, koji su bili relevantni za rešavanje njenog slučaja, redovno bili saslušani i razmotreni od strane sudova; da su činjenična i

zakonska obrazloženja pobijenih odluka detaljno razmotrena; i da su, u skladu sa okolnostima slučaja, postupci, gledano u celosti, bili pravični.

65. Stoga, na osnovu gore navedenog, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila da je odluka o odbijanju njenog tužbenog zahteva od strane Osnovnog suda, a koju je potvrdio Apelacioni sud, kao i Vrhovni sud, povredila njeno pravo na pravično suđenje, koje je zagarantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Shodno tome, Sud dolazi do zaključka da je ovaj navod podnositeljke zahteva očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, navod koji spada u kategoriju navoda „četurtog stepena“, kako je propisano pravilom 34. (2) Poslovnika o radu.

II. U vezi sa navodima o povredi članova 3., 24. i 32. Ustava

66. Sud podseća da podnositeljka zahteva navodi da su joj osporenim presudom Vrhovnog suda povređena prava zagarantovana članovima 3., 24. i 32. Ustava. Međutim, Sud ističe da podnositeljka zahteva u svom zahtevu nije specifikovala kako su ta prava povređena u njenom slučaju, niti je pružila neko relevantno obrazloženje u vezi sa njihovom povredom, ista samo ističe da je: „Do povrede člana 3. Ustava Republike Kosovo došlo, kada je greška fizičkog lica s tehničke strane je kažnjava sa 44.250,00 evra, a kada sud pogreši ispravljajući greške i ne oštećuje se niko. Zato smatram da imamo povredu po principu jednakosti pred zakonom kada se svi tretiraju jednako“. U tom smeru, podnositeljka zahteva takođe pominje tehničku grešku koju je napravio Apelacioni sud u svojoj presudi, gde je umesto katastarske parcele br. 00050-0, govorio o katastarskoj parceli br. 55.0, koja uopšte ne postoji u dokumentaciji. A u vezi sa članom 32. Ustava, Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije pokrenula nijedan navod.
67. Sud u tom kontekstu ističe da je on, na osnovu člana 48. Zakona i stavu (1) (d) i (2) pravila 34. Poslovnika o radu i njegove sudske prakse, konstantno isticao da: (i) su strane obavezne da pojasne tačne i podnesu adekvatne činjenice i navode; i takođe (ii) da dovoljno dokažu i potkrepe njihove navode o povredama prava ili ustavnih odredbi (vidi slučajeve Suda KI163/18, podnosilac *Kujtim Lleshi*, citiran iznad, stav 85; i [KI124/20](#) podnosilac *MuhamedAli Ceysülmedine*, rešenje o neprihvatljivosti, od 20. januara 2021. godine, stav 42; i [KI183/22](#), podnosilac *Rexhep Kastrati*, rešenje o neprihvatljivosti, od 27. aprila 2023. godine, stav 30).
68. Sud takođe podseća daje on konstantno isticao da samo pominjanje jednog člana Ustava, bez jasnog i adekvatnog obrazloženja kako je povređeno to pravo, nije dovoljno kao argument da se aktivira zaštitna mašinerija koju pružaju Ustav i Sud kao institucija koja se stara o poštovanju ljudskih prava i sloboda (vidi, u tom kontekstu, slučajeve Suda [KI02/18](#), Podnosilac *Vlada Republike Kosovo [Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja]*, rešenje o neprihvatljivosti, od 20. juna 2019. godine, stav 36; i [KI95/19](#), podnosilac *Ruzhdi Bejta*, rešenje o neprihvatljivosti, od 8. oktobra 2019, stavovi 30-31; [KI183/22](#), podnosilac *Rexhep Kastrati*, citiran iznad, stav 31).
69. U konkretnom slučaju, podnositeljka zahteva navodi povrede članova 3., 24. i 32. Ustava neobrazlažući i nepotkrepljujući povredu istih osporenim presudom Vrhovnog suda.
70. Stoga su navodi podnositeljke zahteva o povredama članova 3., 24. i 32. Ustava „nepotkrepljeni i neobrazloženi“ navodi, i shodno tome oni su neprihvatljivi kao očigledno neosnovani po ustavnim osnovama, kako je propisano članom 48. Zakona i pravilom 34. (1) (d) i (2) Poslovnika o radu.

Zaključak

71. Stoga i konačno, Sud konstatuje da je zahtev podnositeljke zahteva neprihvatljiv:
- I. U vezi navoda o povredi člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a je jasno neosnovan po ustavnim osnovama, navod koji spada u kategoriju navoda „četurtoq stepena“, kao što je propisano pravilom 34. (2) Poslovnika o radu; i
  - II. U vezi sa navodima o povredi članova 3., 24. i 32. Ustava su neprihvatljivi kao „nepotkrepljeni i neobrazloženi“, kako je propisano članom 48. Zakona i pravilom 34. (1) (d) i (2) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20., 47. i 48. Zakona i pravilima 34. (1) (d) i (2), kao i 48. (1) (b) Poslovnika o radu, dana 29. avgusta 2023. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona; i
- IV. DA UTVRDI da ova odluka stupa na snagu na dan objavljivanja na Službenom listu Republike Kosovo, shodno stavu 5 člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani